

Nazwa przedmiotu:

FILOZOFIA I KULTURA ANTYCZNA

Ilość godzin: 30**Typ zajęć:** do wyboru**Forma zajęć:** seminarium**Zaliczenie:** Aktywność na zajęciach, praca pisemna**Liczba miejsc:** 12 osób**Wymagania/preferencje przy przyjmowaniu:** Ogólna humanistyczna wiedza na poziomie studiów magisterskich**Ogólny opis przedmiotu:**

Filozofia i kultura antyczna to źródło, z którego czerpie cała kultura europejska. Podstawowe kategorie filozoficzne i kulturowe wywodzą się ze starożytnej Grecji kształtując nasze postawy będące efektem określonego obrazu świata. Niniejsze seminarium ma na celu pokazanie kultury starożytnej Grecji i Rzymu jako obszaru spotkania przedstawicieli różnych cywilizacji. Najbardziej istotnym elementem tych spotkań kulturowych były spotkania z „obcymi”. W ramach zajęć kategoria „obcy” analizowana będzie na trzech poziomach cywilizacyjnej bliskości: 1) wewnątrz kultury helleńskiej; 2) wewnątrz cywilizacji śródziemnomorskiej; 3) w relacji Greków i Rzymian z „barbarzyńcami”. Jako że grecka samoświadomość kulturowa zakładała otwartość na dorobek innych krajów oraz narodów i cechowała ją ciekawość świata, która pozwalała twórczo przekształcać zdobytą w ten sposób wiedzę, na zajęciach akcent położony będzie na analizę tekstów filozoficznych i historycznych ukazujących greckie i rzymskie wyobrażenia świata i jego zróżnicowania kulturowego.

Cel zajęć:

Pokazać kultury starożytnej Grecji i Rzymu jako obszaru spotkania przedstawicieli różnych cywilizacji. Przedstawić i zanalizować, na podstawie tekstów filozoficznych, historycznych i literackich, kategorie „obcy” oraz kulturowe spotkania z „obcymi”. Zobrazować, na przykładzie świata starożytnego, powiązania różnych kultur wskazując punkty wspólne z postawami człowieka współczesnego.

Zamierzone efekty kształcenia:**1. Wiedza:**

Po zakończeniu kursu doktorant zna:

- podstawowe terminy filozoficzno-relacyjne język – myśl – rzeczywistość w kontekście społecznym
- rozróżnienia opisowej i kreatywnej funkcji wypowiedzi językowej
- interpretację przekazu językowego na różnych poziomach mediatyzacji
- opisy wybranych typów dyskursu publicznego pod względem ich funkcji społecznych
- ocenę perspektyw, szans i zagrożeń płynących z komunikacji zglobalizowanej i mediatyzowanej.

2. Umiejętności:

Po zakończeniu kursu doktorant potrafi:

- Analizować społeczne uwarunkowania i konsekwencje przekazu językowego oryginalnego
- Interpretować społeczne uwarunkowania i konsekwencje przekazu językowego mediatyzowanego
- Formułować sądy i hipotezy dotyczące rozwoju współczesnej komunikacji społecznej

- Korzystać z potencjału interdyscyplinarnego aparatu badawczego na styku nauk humanistycznych i społecznych
- Łączyć wiedzę teoretyczną z jej praktycznym zastosowaniem do analizy aktów perswazji i manipulacji językowej

3. Inne kompetencje (postawy):

W wyniku uczestnictwa w zajęciach student:

- ma zdolność postrzegania relacji pomiędzy dyscyplinami składowymi współczesnej humanistyki
- jest uwrażliwiony na makro-społeczne aspekty przekazu językowego
- posiada zdolność czerpania z rozmaitych aparatów badawczych na rzecz wypracowania własnego modelu teoretycznego

Sposób sprawdzenia osiągnięcia zamierzonych efektów:

Praca pisemna związana z tematem seminarium sprawdzająca podstawową wiedzę studenta w zakresie terminologii oraz wiadomości faktograficznych zdobytych na zajęciach, umiejętności formułowania pytań i problemów, oraz umiejętności ich rozwiązywania.

W trakcie zajęć student będzie musiał odpowiadać na pytania, dyskutować oraz argumentować.

Szczegółowy opis przedmiotu (treści programowe):

- RÓŻNE WIZJE KULTUROWE W ŚWIECIE HELLEŃSKIM.**
  - Konkurencyjne koncepcje relacji człowieka i społeczeństwa: demokracja a monarchia. Arystoteles, *Polityka*, ks. III, r. 9-12
  - Wolność osobista jako fundament podmiotowości ludzkiej. Arystoteles, *Polityka*, ks. III, r. 1-8
  - Zróżnicowanie wewnętrzne społeczeństwa: równość i nierówność. Platon, *Państwo*, ks. V; Arystoteles, *Polityka*, ks. II, r. 1-3
  - Legitymizacja ustroju państwowego. Platon, *Prawa*, ks. VI; Arystoteles, *Polityka*, ks. VII, r. 1-3
  - Wizja wychowania i jego celów. Platon, *Państwo*, ks. II, r. 15-21, III, r. 1-18; Arystoteles, *Polityka*, ks. VIII.
- DYCHOTOMIE CYWILIZACJI KLASYCZNEJ: GRECJA I RZYM.**
  - Wizja cywilizacyjnej wspólnoty a kulturowe idiosynkrazje. Lukian, *O bogini syryjskiej (Dialogi, t. III)*
  - Uznanie pierwszeństwa kulturowego Greków przez Rzymian. Cynceron, *O państwie*, ks. I, r. 13-42; Kwintylijan, *Kształcenie mówcy*, ks. II, r. 14-16.
  - Rzymskie adaptacje greckiej filozofii. Seneka, *Listy moralne do Lucylusza*, 7-10, 58-60.
  - Uniwersalizm a imperializm, Tacyt, *Germania*, (fragmenty), w: *Wybór pism.*, Lukian, *O bogini syryjskiej*, w: *Dialogi, t. III*, Cesar, *Wojna galijska*.
  - Rzymianie i Grecy o sobie nawzajem, Cynceron, *O państwie*, ks. I, rozdz. 13-42, Plutarch, *Żywoty równoległe*.
- CYWILIZACJA KLASYCZNA A ŚWIAT BARBARZYŃCÓW.**
  - Otwartość i ciekawość świata jako wyróżnik kultury greckiej. Platon, *Timajos*, r. 1-3.
  - Atrakcyjność kultury greckiej dla barbarzyńców. Lukian, *Scyta (Dialogi, t. III)*
  - Greckie adaptacje osiągnięć naukowych innych cywilizacji. Pliniusz, *Historia naturalna*, ks. IV, r. 13

- d. „Barbarzyńca” jako źródło inspiracji. Tacyt, *Germania*, (frg. z *Wyboru pism*)
e. Idea limesu w geografii, administracji, prawie i kulturze.

Zalecana literatura:

Diogenes Laertios, *Żywoty i poglądy filozofów*.

Jaeger W., *Paideia. Formowanie człowieka greckiego*

Kubiak Z., *Dzieje Greków i Rzymian*, Warszawa 2003.

Kubiak Z., *Mitologia Greków i Rzymian*, Warszawa 2003.

Mity greckie.

Reale G. *Historia Filozofii starożytnej*, t. II, s. 279 – 339, s. 473-529, t. III, s. 246 – 279, t. IV, s. 100 – 120, Lublin 2005.